

Schriftlezing Deuteronomium 30: 1 - 20

30

1 Wanneer alles werkelijkheid is geworden wat ik u beschreven heb, zegeningen en vervloekingen, en wanneer u ten slotte, door de HEER, uw God, uiteengejaagd en verstrooid onder alle volken, daar lering uit getrokken hebt 2 en samen met uw kinderen naar de HEER, uw God, terugkeert en hem weer met hart en ziel gaat gehoorzamen – daartoe heb ik u vandaag aangespoord –, 3 dan zal de HEER, uw God, in uw lot een keer brengen: hij zal zich over u ontfermen en u, na u eerst verstrooid te hebben, weer uit al die landen bijeenbrengen. 4 Zelfs al zijn sommigen verbannen naar het eind van de wereld, de HEER, uw God, zal u terughalen en weer bij elkaar brengen. 5 Hij zal u terugbrengen naar het land dat uw voorouders ooit bezaten en het u weer in bezit geven. Hij zal u meer nog dan uw voorouders zegenen en in aantal doen toenemen. 6 De HEER, uw God, zal uw hart besnijden en ook dat van uw nakomelingen, zodat u hem weer met hart en ziel zult liefhebben en in leven zult blijven. 7 De vervloekingen zal hij bestemmen voor uw vijanden en voor iedereen die op uw ondergang uit was. 8 En u zult de HEER weer gehoorzaam zijn en al zijn geboden, zoals ik ze u vandaag heb voorgehouden, in acht nemen. 9 De HEER, uw God, zal u voorspoed geven in alles wat u onderneemt, u kinderrijk maken en uw vee en uw land vruchtbaar maken. Hij zal er weer vreugde in vinden om u te zegenen, zoals voorheen bij uw voorouders. 10 Want u toont de HEER, uw God, dan uw gehoorzaamheid door de geboden en bepalingen in dit wetboek in acht te nemen, en u wilt hem weer met hart en ziel toebehoren.

11 De geboden die ik u vandaag heb gegeven, zijn niet te zwaar voor u en liggen niet buiten uw bereik. 12 Ze zijn niet in de hemel, dus u hoeft niet te zeggen: “Wie stijgt voor ons op naar de hemel om ze daar te halen en ze ons bekend te maken, zodat wij ernaar kunnen handelen?” 13 Ook zijn ze niet aan de overkant van de zee, dus u hoeft niet te zeggen: “Wie steekt de zee voor ons over om ze daar te halen en ze ons bekend te maken, zodat wij ernaar kunnen handelen?” 14 Nee, die geboden zijn heel dichtbij, u kunt ze in u opnemen en ze u eigen maken; u kunt ze volbrengen.

15 Besef goed, vandaag stel ik u voor de keuze tussen voorspoed en tegenspoed, tussen leven en dood. 16 Wanneer u zich houdt aan de geboden van de HEER, uw God, zoals ik ze u vandaag heb gegeven, door hem lief te hebben, door de weg te volgen die hij wijst, en zijn geboden, wetten en regels in acht te nemen, dan zult u in leven blijven en in aantal toenemen, en dan zal de HEER, uw God, u zegenen in het land dat u in bezit zult nemen. 17 Maar als u hem de rug toekent en weigert te luisteren, als u zich ertoe laat verleiden neer te knielen voor andere goden en die te vereren, 18 dan zeg ik u op voorhand dat u te gronde zult gaan. Uw verblijf aan de overkant van de Jordaan, in het land dat u in bezit zult nemen, zal dan van korte duur zijn. 19 Ik roep vandaag hemel en aarde als getuigen op: u staat voor de keuze tussen leven en dood, tussen zegen en vloek. Kies voor het leven, voor uw eigen toekomst en die van uw nakomelingen, 20 door de HEER, uw God, lief te hebben, hem te gehoorzamen en hem toegedaan te blijven. Dan zult u lang blijven wonen in het land dat hij uw voorouders Abraham, Isaak en Jakob onder ede heeft beloofd.’

Romeinen 9:30-10:13, Israël en gerechtigheid uit geloof

Onbegrip bij Israël

30 Wat kunnen we hieruit nu opmaken? Hoewel ze er niet naar hebben gestreefd, zijn heidenen als rechtvaardigen aangenomen, op grond van hun geloof. 31 Maar Israël, dat ernaar streefde door de wet rechtvaardig te worden, heeft dat niet bereikt. 32 Wat is daarvan de oorzaak? Ze handelden alsof het van hun daden afhing, en niet van geloof. Ze zijn over de steen gestruikeld 33 waarover geschreven staat: 'In Sion leg ik een steen neer waarover men struikelt, een rotsblok waaraan men zich stoot. Maar wie in hem gelooft, komt niet bedrogen uit.'

10

1 Broeders en zusters, ik wens uit de grond van mijn hart en bid tot God dat ze zullen worden gered. 2 Ik kan van hen getuigen dat ze God vol toewijding dienen, maar het ontbreekt hun aan inzicht. 3 Omdat ze Gods gerechtigheid niet kennen, proberen ze hun eigen gerechtigheid te laten gelden en verlaten ze zich niet op Gods vrijspraak. 4 De wet vindt zijn doel in Christus, zodat iedereen die gelooft rechtvaardig zal worden verklaard. 5 Zeker, Mozes zegt over de rechtvaardigheid die op grond van de wet verkregen wordt: 'Wie doet wat de wet voorschrijft, zal leven.' 6 En over de rechtvaardigheid die op grond van geloof geschonken wordt staat geschreven: 'Zeg niet bij uzelf: Wie zal opstijgen naar de hemel?' – en dat betekent: wie zal Christus naar beneden brengen? 7 Of: 'Wie zal afdalen naar de onderwereld?' – en dat betekent: Christus bij de doden vandaan naar boven brengen. 8 Maar vervolgens zegt Mozes: 'Het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart' – en dat betekent: de boodschap van het geloof die wij verkondigen, is dicht bij u. 9 Als uw mond belijdt dat Jezus de Heer is en uw hart gelooft dat God hem uit de dood heeft opgewekt, zult u worden gered. 10 Als uw hart gelooft, zult u rechtvaardig worden verklaard; als uw mond belijdt, zult u worden gered. 11 Want de Schrift zegt: 'Wie in hem gelooft, komt niet bedrogen uit.' 12 En er is geen onderscheid tussen Joden en andere volken, want ze hebben allen dezelfde Heer. Hij geeft zijn rijke gaven aan allen die hem aanroepen, 13 want er staat: 'Ieder die de naam van de Heer aanroept, zal worden gered.'

14 Maar hoe kunnen ze hem aanroepen als ze niet in hem geloven? En hoe kunnen ze in hem geloven als ze niet over hem hebben gehoord? En hoe kunnen ze over hem horen als hij niet verkondigd wordt? 15 En hoe kan iemand verkondigen als hij niet is uitgezonden? Het is zoals geschreven staat: 'Welkom zijn zij die goed nieuws verkondigen.' **Noot [sluiten] (10:15) Welkom zijn zij die goed nieuws verkondigen – Andere handschriften lezen: 'Welkom zijn zij die vrede verkondigen, die goed nieuws verkondigen'** 16 Toch hebben slechts weinigen aan het evangelie gehoor gegeven, want Jesaja vraagt: 'Heer, heeft iemand geloofd wat wij hebben gezegd?' 17 Dus door te luisteren komt men tot geloof, en wat men hoort is de verkondiging van Christus. 18 Maar dan is mijn vraag: hebben ze de boodschap soms niet gehoord? Natuurlijk wel, want er staat: 'Hun roep klinkt over heel de aarde, hun woorden tot de uiteinden van de wereld.' 19 Maar dan vraag ik weer: heeft Israël de boodschap niet begrepen? Welnu, Mozes zegt al: 'Ik zal jullie afgunstig maken op een volk dat geen volk is, ik daag jullie uit met een volk zonder verstand.' 20 En bij Jesaja staat zelfs: 'Ik heb me laten vinden door wie mij niet zochten, ik heb me bekendgemaakt aan wie niet naar mij hebben gevraagd.' 21 Maar bij Jesaja staat over Israël: 'Heel de dag heb ik mijn handen uitgestrekt naar mijn ongehoorzaam en opstandig volk.'

Overdenking

Een dwalend volk. Een volk in dwaling.

Hoe makkelijk hebben we ons in de eeuwen laten verleiden om deze teksten te gebruiken als legitimatie tot antisemitisme. En ik zeg ons, en dan als wij christenen of wij Europese christenen. Een dwalend volk een volk in dwaling. Want het goede nieuws is hun aangezegd en toch kiezen zij ervoor om niet in Jezus de Christus te geloven.

De steen die is gelegd, is tot een stuikelblok geworden. Christus is een steen geworden die enerzijds een hoeksteen is, het fundament voor ons geloof en voor anderen de steen des aanstoots of een steen waarover men stuikelt.

Want, volgens Paulus is het de toets, van waar geloof. Of men 'slechts' door daden gelooft of werkelijk met het hart. Met hart en ziel zoekt om God te vinden.

En als je dan met hart en ziel probeert te geloven, dan kun je niet anders dan in Christus de waarheid vinden. Want als je werkelijk luistert, dan zal alles in de wereld, in je leven en in de Schriften spreken van Christus. En dan is niet vol te houden dat er sprake van kan zijn dat het volgen van de wet genoeg is als het gaat om geloof. Om liefde voor God en om oprecht geloofs- leven.

Het is moeilijk om met onze oren van de 21^e eeuw te horen waar Paulus nou aan refereert. Wij met onze geschiedenis, Jodenvervolging en Auschwitz. Waarin we deze discussie over het ware geloof liever uit de weg gaan.

Met het geloofspositivisme van een christendom dat meende dat het eerste testament alleen geschreven was om het tweede te begrijpen. Namelijk: alle profetieën worden in Jezus vervuld.

Of aan de andere kant: de eigenheid van het eerste testament, in welk licht te Jezus mogen begrijpen, als deel van deze cultuur, de joodse. Waarbij je ook moet begrijpen, en dat is ook heel lastig vanwege de grote tijdspanne die je moet overbruggen, dat we dan spreken van de joodse cultuur van 2000 jaar geleden. En niet het liberale jodendom anno 2010 of het orthodoxe joodse geloof van 2010 of dat van 100 jaar geleden of 500 jaar.

Want net zozeer wij als Nederlanders niet dezelfde zijn als de oude Germanen, ook al zo'n beladen woord geworden na Hilter.

Dus moeten we Paulus en zijn idee over Jezus zien in zijn tijd. En dat geldt natuurlijk ook voor Deuteronomium; welke woorden Mozes in de mond worden gelegd.

Mozes wil ik kort over zijn... niet omdat het niet interessant is. Mozes spreekt met de mond van de mensen in Ballingschap:

Wanneer alles werkelijkheid is geworden wat ik u beschreven heb, zegeningen en verloekingen, en wanneer u ten slotte, door de HEER, uw God, uiteengejaagd en verstrooid onder alle volken, daar lering uit getrokken hebt 2 en samen met uw kinderen naar de HEER, uw God, terugkeert en hem weer met hart en ziel gaat gehoorzamen – daartoe heb ik u vandaag aangespoord –,

Dat spreekt voor zich, nietwaar? God zal zijn verstrooide volk uit ballingschap laten terugkeren. Woorden van hoop voor mensen in de ballingschap wordt in Mozes mond gelegd.

En God zal dan het hart besnijden: wat uiterlijk was zal ver-innerlijkt worden. Een geloof dat je soms alleen kunt vasthouden door de gewoonten vast te houden, de manier van leven, zal weer worden tot een doorleeft geloof, inhoudt en betekenis en een diepere spirituele dimensie.

De uiterlijke besnijdenis als teken van het joods geloof, en een diepe religieuze beleving, innerlijk.

Paulus kent deze beeldspraken blijkbaar heel erg goed. Hij maakt er gebruik van voor zijn eigen betoog. Het naleven van de wet is niet genoeg, zegt hij. De diepe innerlijke beleving, de spiritualiteit, het voelen van de nabijheid van God, kan alleen als je naar Jezus leer leeft. Namelijk een sterk innerlijke beroering.. Liefde voor je medemens. God, als Vader beleven.

Het geloof opnieuw op de proef gesteld: de verwoesting van de Tempel. Het hart van het geloofsleven van de Joodse religie is weggesneden. De Tempel, het huis van God op aarde, is weg. Het volk zal worden verstrooid, als je niet uitkijkt. Hoe of waar kun je nog Gods aanwezigheid ervaren? Er is alleen nog een woorddienst mogelijk, geen tempeldienst van offers en rituele handelingen, innerlijke en uiterlijke reiniging, wat in de tempel kon, waar moet dat nu?

En geloof in verwarring. Op zoek naar een nieuwe identiteit.

En ook verschillende richtingen die gekozen worden.

Een deel van de gelovigen kiest voor een geloofsleven waarin het hele daagse leven ingevuld wordt als ware je in de tempel. Het daagse leven is als een tempeldienst.

Bidden, reinigen, vasten, eten, zingen. En door deze uiterlijke patronen houdt je het geloof vast. En als je je dagelijks leven invult als was je in de tempel, dan is God in deze tempel opgetrokken door jouw dagelijks leven, ook daar aanwezig. Je bouwt een plek voor God om te wonen in jouw dagelijkse gaan en staan. Het bouwen van deze tempel is essentieel. Of God zich daarin laat vinden een tweede vraag. Afhankelijk of je dit van belang vindt of dat deze leefwijze voor jou genoeg is.

Anderen, die kiezen voor een christelijke invulling zullen zeggen: Jezus is de Tempel.

En door deel te worden van het lichaam van Christus, ben je deel van deze spirituele Tempel.

Daarvoor zul je Jezus als de Christus moeten belijden, En dat kan alleen maar innerlijk gebeuren. Je moet een manier van denken aannemen. Waardoor je als het ware de tempel, het huis van God op aarde, kunt betreden. Naar binnengaan door de deur: Jezus. Door hem als Christus te belijden.

Het kent ook een uiterlijk ritueel trouwens, de doop, waarop een soort innerlijke besnijdenis plaatsvindt, (Woorden ook van Paulus) de doop door de Geest noemen anderen het ook wel. Of God zich daarin laat vinden is een tweede. Het gaat om deze manier van leven, die je met meer of minder hartstocht kunt be-leven.

Op deze verschillende manieren vormen wij als mensen een nieuwe eenheid, een volk door God bijeengebracht. Door de manier waarop we kiezen het geloof uit te dragen.

Paulus geeft olie aan het vuurtje over de discussie wie nu de juiste manier van (uiterlijk?) Geloofsleven aanhangen.

Ik zal jullie afgunstig maken op een volk dat geen volk is, ik daag jullie uit met een volk zonder verstand.' 20 En bij Jesaja staat zelfs: 'Ik heb me laten vinden door wie mij niet zochten, ik heb me bekendgemaakt aan wie niet naar mij hebben gevraagd.'

Oude controverses. Identiteitscrises. Over hoe je een geloofsgemeenschap op een betekenisvolle manier bijeen kunt roepen en bijeen kunt houden. Op een manier dat mensen er zingeving ervaren: zoals Gods nabijheid...of, deelhebben aan een gemeenschap die bereid is om te zoeken naar gerechtigheid, vrede, menselijkheid. En een stuk eigen spiritualiteit. Wie afdwaalt valt buiten de gemeenschap, en als de gemeenschap als geheel gaat dwalen, volgt verstrooiing.

En geldt dat ook niet voor ons kleine koninkrijkje van God? De doopsgezinde gemeente, of onze broederschap of het hedendaagse christendom? (het is maar hoe breed je het wilt zien)

Wat is onze uitdaging, de controverse van onze tijd? Kennen wij ook het uitvoeren van dagelijkse, uiterlijke rituelen? En leiden die ook tot een mogelijke ontmoeting met God? Spiritualiteit? Geraakt zijn? Wat je geloven met het hart kunt noemen, zoals Paulus en 'Mozes' noemen? Gods nabijheid vinden en je door Hem laten samenbinden tot één gemeenschap?

Wij zeggen dan daden gaan woorden te boven, en aan je daden zal men je kennen. En ja, onze doopsgezinde gelovigen kiezen er vaak voor (deels ingegeven door de traditie) om door hun levenswijze uiting te geven aan hun geloof. Duurzaam dopers denken en doen. Of, ja hoe geven we vorm aan onze daden gaan woorden te boven. En is dit dan voor onze mede doopsgezinden of medechristenen of medewereldbewoners ook herkenbaar als gelovig handelen?

En de tweede stap, op welke wijze laat God zich dan kennen in ons hart? Kennen wij ook een innerlijke bewogenheid? Een innerlijke spiritualiteit? Vreemd om dat zo te zeggen, omdat je zou denken dat spiritualiteit altijd innerlijk zou moeten zijn, maar dat is niet zo, de uiterlijke vormen van geloof, gebeden en rituelen zijn ook manieren om spiritualiteit te beleven. Want het gaat om geloofsleven en de rituelen zijn daar zeker een manier om die te bewaren. Maar op welke wijze ontmoeten wij God in onze doopsgezinde manier van daden gaan woorden te boven? En bindt ons dat samen? En kunnen wij daarin een Godservaring opdoen?

En omgekeerd? Is een geloof af te meten aan de daden en de wandaden die haar belijders, begaan? Een ongehoorzaam en opstandig volk... wat is dat? Zou je niet zeggen dat het christendom zich vaak genoeg heeft laten verleiden om haar eigen daden uit te leggen als uiting van het ware geloof. *Omdat ze Gods gerechtigheid niet kennen, proberen ze hun eigen gerechtigheid te laten gelden en verlaten ze zich niet op Gods vrijspraak.* Zou je kunnen zeggen met Paulus.

Hoe makkelijk klinkt het: De geboden die ik u vandaag heb gegeven, zijn niet te zwaar voor u en liggen niet buiten uw bereik. Maar hoe moeilijk blijkt het in de praktijk om op een meest rudimentaire manier hieraan vorm te geven. Gewoon het eenvoudig klinkende gebod al: uw God lief te hebben boven alles, en uw naaste als uzelf...of, de tien woorden van Mozes...gij zult... gij zult ...

Het is en blijft een menselijk zoeken naar invulling geven aan geloof. En soms zal dit goed uitpakken en soms juist helemaal niet. En natuurlijk, het gaat om de oprechte inzet, het hart. En ja, ook om het zoeken van de juiste daden daarbij...

En God wil zich hierin graag laten vinden. En een toekomst bouwen met hen die hem zoeken.

En dan gaat het niet om de uiterlijke vormen van het geloof.

Is het belijden van Christus daarin ook een uiterlijke vorm om God te vinden?

Een mogelijke weg, maar niet de enige, die kan leiden naar het ware innerlijke geloof?

Want is het niet steeds die zelfde ene God? Jodendom, christendom, en ja ook Islam?

En wie weet is de God van Boeda en van Krishna ook niet dezelfde?

Afsluitend wil ik u troosten met de woorden waarmee Paulus zijn toehoorders (en dus ook ons) wil troosten.

'Heel de dag heb ik mijn handen uitgestrekt naar mijn ongehoorzaam en opstandig volk.'
Als het hier zo staat, klinkt het als een vermaning... maar ik zal de tekst die uit Jesaja komt voor u lezen...

Jesaja 65 De HEER zal goed én kwaad vergelden

1 Al vragen zij niet naar mij,
toch laat ik me raadplegen,
en al zoeken ze mij niet,
toch laat ik me vinden.

Al roept dit volk mijn naam niet aan, / 'wordt dit volk niet bij mijn naam genoemd'.
toch antwoord ik: 'Hier ben ik, hier ben ik.'

2 Heel de dag sta ik met uitgestoken handen
tegenover een opstandig volk,
dat op de verkeerde weg is
en zijn eigen ingevingen volgt.

Ongeacht de wegen en dwaalwegen die wij mensen inslaan, God wil en zál zich door ons laten vinden. Ondanks of dankzij de daden en de woorden, waarin ons geloof zich vervat. Om samen moet ons te werken aan zijn toekomst.
Amen.